

Tallinna
Eesti Põllumeeste
Seltsi
tegevuse ülevaade

1917. — 1922. a.

Tallinna
Gesti Põllumeeste Seltsi
tegevuse ülevaade
1917.—1922. a.

Tallinna Eesti Kirj.-Ahiuse trükitoda. Piff tän. 2.

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

121721
ARHIIVKOGU

Sisjuhatuses.

Viimane Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi trükitud aruanne ilmus 1916. aasta kohta. Järgneva viie aasta jooksul on Selts täies tegewuse hoos edasi tegutsenud kõikide raskuste ja takistuste peale vaatamata, kuid trükitolude pärast on igaastased aruanded trükitmata jäänud.

Et seltsiliikmeid ja seltsielust huvitatud isikuid Seltsi tegewusega ja arenemiskäiguga lähemalt tutvustada, selleks on käesolevasse aruandesse lühikesed ülevaated 1917., 1918., 1919., 1920. ja 1921. aastate kohta mahutatud, niisamuti ka Seltsi warandulise seisju kokkuvõteted iga aasta kohta.

Möödaläinud 1922. a. aruanne on käesolevas ülevaates täielikult ära trükitud.

1917. aasta.

1917. aastal jõudis Seltsi elu riiklike pöörde tagajärjel lähedamatesse oludesse, kuid lignem waenlane teistest küljest tõi hulga ärevust kaasa, mis omakorda Seltsi rahuliku töö peale mõjuta ei jäänud. Rahwa tähelepanelikkus koondus peaaesjalikult poliitilise mõitluse peale ja põllumajandusline elu jäi enam-vähem tagumisele plaanile. Kui aga tagasiwaadata Seltsi tegemuse peale 1917. a., siis siis ei saa sellel aastal tehtud tööd, erakorraliigi aegu silmaspidades, mitte väikeseks pidada.

Seltsi algatusel awati 1917. a. 4 pullijaama (Muraste, Hartu, Habersti, Keila ja Lokoti); Habersti ja Keila kuldijaamad, Tallinna sikujaam ja Uuritja küla pulliühitus. Nimetatud suguloomajaamadele makseti Seltsi kasu- ja toetusjeks 775 rubla.

Et aiawiljaseemnetest suur puudus oli ja seemnekauplustest alawäärtuslist seemet müüdi, siis muretses Seltz Wene põllutööministeeriumi ja teiste hallikate kaudu oma liikmetele aiawiljaseemneid, mida 120 puuda wälja jaotati.

Seltsi poolt pandi 4 aiatöö-, majapidamise, julg- ja wäikeloomakaswatuse kursust toime, mis ärapeeti Rõnnus ja Tallinnas.

Seltsil töötasid 4 põllutööriistade laenujaama.

Seltz oli wahetalitajaks põllumeeste-töõandjate ja põllutööle soowijate isikute wahel, andis oma raamatukogu põllumajanduslist ja teaduslist kirjandust liikmetele hinnata lugeda, andis tunnistusi wälja Tallinna linna piimaga warustajate piimalehmade kohta, mille juures

need pidid junnivõtmisest vabastatama, korraldati kunst-
wäetiskatsaid, jaotati kirjandust hinnata laiali jne.

Seltsi tegemust juhtis 9-liikmeline eestseisus, mis
järgmistest isikutest koos seisis: Dr. Jaan Masing, Peeter
Komi, Madu Birk, Johannes Reinthal, Jaan Ripper, Gus-
taw Treiberg, Johann Ploompuu, Johannes Larka ja
Hermann Türnbaum.

Komisjoni-komisjonis olid: Hermann Landberg,
Friedrich Wachtmeister ja Johannes Prosmelt.

Seltsi asjaajajaks oli Mihkel Vitjam.

1917. aastal oli seltsil 1823 liiget.

Varandusline seis 31. detsembril 1917. a.

Aktiva:

	rbl.	fop.
Liikumata varandus: „Kiivimäe“ talu	22.090	75
Liikuv varandus: põllutööriistade lae- nujaamade riistad, raamatukogu, näituse ja büroo inventaar	3.115	08
Raha kassas	20.168	22
Osatähed	275	—
Laenusid saada	92	—
	<hr/>	
Kokku	45.741	05

Passiva:

	rbl.	fop.
„Kiivimäe“ koha laen	3.197	64
Raamatukogu kautsjonid tasuda	48	—
Seltsi võlgadeta varandus	42.495	41
	<hr/>	
Kokku	45.741	05

Seltsi võlgadeta varandus aasta lõpul oli 42.495
rbl. 41 fop.; aasta algul oli Seltsil võlgadeta varandust
32.889 rbl. 91 fop. 1917. a. jooksul on Seltsi võlgadeta
varandus 10.394 rbl. 50 fop. võrra kasvanud.

Seltsi kassa läbikäik oli 1917. a. 41.973 rubla
12 fop.

1918. aasta.

1918. a. ülemaates ei puutu küllalt jooni filma, mis seltsi hoogsaft tegewusest tunnistust oleksid annud, sest aeg oli enam kui erakorraline. Nimelt järgnesid Gestis sel aastal 4 riigipööret üksteise järele. Kuimõrd seltsi tegewus sellel aastal kitsendatud oli, näitab järgmine asjaolu, et Saksa okupatsiooni wõimude poolt isegi seltsi eestseisuse koosolekute ärapidamiseks luba ei saadud.

Endiste aastate eeskujul muretseti liikmetele keeduwiljaseemneid, mida 30½ puuda läbimüüdi. Nõudmine seemnete järele oli suurem, kuid uute tagawarade tellimine oli wõimata, sest postiihendus puudus täiesti. Seemnete ostmise asjus Soome sõitmiseks ei saanud seltsi esitaja luba. Ergutati põllupidajaid endid aiawiljaseemnete kaswatusse ajuma, selleks kõnesid pidades ja hinnata lendlehti laialilaotades.

Endiselt töötasid põllutöõriistade laenujaamad ja Seltsi raamatukogu. Suguloomade jaamadest oli suurem osa loomade sunniviõtmise tagajärjel ja teistel põhjustel oma tegewuse sunnitud lõpetama.

Eestseisuses olid 1918. a.: Dr. Jaan Masing, Peeter Komi, Madu Birk, Johannes Reintal, Jaan Ploompuu, Ella Masing, Hermann Törnbaum, Gustaw Treiberg ja Klaara Lipping.

Revisjoni-komisjon oli endine.

1918. aastal oli Seltsil 1.551 liiget.

Warandusline seis 31. detsembril 1918. a.

Aktiwa :	mrk.	pen.
Liikumata warandus	22.103	25
Liikuw warandus	3.673	67
Kaha kaswas	25.673	70
Dsatahed	275	—
Laenusid saada	122	15
	Kokku	51.983 77
Passiwa :		
„Riwiimäe“ koha laen	3.137	90
Rautsjonid	1.581	—
Seltsi wõlgadeta warandus	47.219	87
	Kokku	51.983 77

1918. aasta jookkul on Seltji wõlgadeta warandus 4.724 marga 46 penni wõrra kaswanud.

Raaha läbikäik oli 44.853 mrf. 02 penni.

1919. aasta.

1919. a. algul oli Nõukogude Wenemaa waenuline sõjawägi Tallinnist kõigest 30 wersta kaugel. Sarnane asjaolu sundis seltsitegevuses ootawale seisukohale jääma. Riisamuti oli läbi aasta terve maa tähelepanemine Eesti-Wene piiril kestwate ägedate wõitluste peale juhitud.

1919. aastal korraldati aiawiljseennete müüki, tehti katseid suguloomade jaamade uuesti asutamiseks, korraldati kõnekoosolekuid Tallinnas ja selle ümbruses; ühtekokku peeti 18 kõnet, milles käsitati maafüsimust ja teisi päewafüsimusi; wõeti Friisi karjakaswatajate seltsi asutamisest osa; pandi põllumeestepidu toime jne.

Seltsiisuses olid 1919. a.: Dr. Jaan Masing, Peeter Komi, Madu Birk, Johannes Reinthal, Johann Bloompuu, Ella Masing, Herman Törnbaum, Gustaw Treiberg ja Klaara Lipping.

Revisjonikommisjon oli endine.

1919. a. oli seltsil 1502 liiget.

Warandusline seis 31. detsembril 1919. a.

Aktiwa:

Liikumata warandus	22.103	mrk.	25	p.
Liikuw warandus	1.940	"	84	"
Raha kassas	18.923	"	21	"
Osatahed	350	"	—	"
Laenusid saada	52	"	30	"
Kaubandusline warandus	29.000	"	67	"

Kokku 72.370 mrf. 27 p.

Passiwä:

„Kiwimäe“ koha wõlg	3.075	mrk.	77	p.
Kautsjonid	1.596	"	—	"
Seltji wõlgadeta warandus	67.698	"	50	"

Kokku 72.370 mrf. 27 p.

Seltsi wõlgadeta warandus on 1919. a. jooksul kaswanud 20.478 marga 63 penni wõrra.

Kassa läbikäik oli 169.367 marka 05 penni.

1920. aasta.

1920. aastal lõppes Eesti riigil sõjategewus wälise waenlase wastu. Seltsides ja iseäranis Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsis püüti seltsielu kindlamatesse roobastesse juhtida.

Kolmeaastase waheaja järele korraldati XVIII Tallinna Eesti näitus, mis ärapeeti 18.—21. septembrini (eelmine näitus peeti 1916. a.)

Näituste ärapidamise otstarbeks jaadi Tallinna linnawalitsuselt näituseplats 5-a aasta peale rendile, kuna selle peal olewad hooned, mis armetus seisukorras ja ärrüüstatud olid, ostuteel Seltsile omandati.

1920. a. näitusest wõtsid osa 532 wäljapanejat; näitusele anti wälja 488 auhinda (aurahad, kiitusekirjad, tarbeasjad, kirjandus ja 153.245 marka sularahas). Minelise jõu wähefusse tõttu tuli Seltsil näituse organiseerimisel, näituseplatsi ja hoonete korraldamise juures suurte raskustega ja jõupingutustega wõidelda. Endiste näitustega wõrreldes oli näitusest osawõtmine ootamata elaw. Näitust waatajate arv oli 80.333.

Näituse kassa läbikäik oli 1.108.325 marka.

1920. a. näituse kohta kirjutas „Päewaleht“ nr. 211, 19. sept. 1920. a.:

„Tallinna Eesti näitus on wõimsaks tunnistuseks, mida püüdata püüdmise isegi rasketes oludes meil luua suudab. Tallinna Eesti näitus on korda läinud paremini, kui seda loota julgesime.“

1920. a. töötas Seltsil Tallinnas sugufikujaaam. Et põllutööriistade laenujaamade inventaar wananenud oli, siis määrati need likwideerimisele ja müüdi põllutööriistad nende endistele tarwitajatele.

Eesti seisuses olid 1920. a.: Dr. Jaan Masing, Peeter Komi, Johann Bloompuu, Johannes Reinthal, Madu Johannson, Ella Masing, Herman Törnbaum, Johannes Pio, Eduard Birkenberg ja Johannes Kramann.

Revisjonikommisjon oli endine.

23. märtsil 1920. a. mälestati pidulikult Seltji 30=ne aastast tegevust; selle päeva pühitsemine oli eelmistel aastatel sõja olude tõttu edasi liikutud.

Seltji kauaaegne asjaajaja Mihkel Mitsam, kes 1908. aastast saadik 12 aastat vahetpidamata Seltji teenistuses oli olnud, lahkus elukutse muutmise pärast ametist; tema asemele waliti asjaajajaks August Laas.

Seltji büroo wiidi Luisentali tänawalt näituseplatfile üle, kus sellekohased ruumid korraldati.

1920. aastal oli Seltsil 2706 liiget.

Warandusline seis 31. detsembril 1920. a.

Aktiwa:

Kassas raha	20.781	mrk.	79 p.
„Kiwiimäe“ talu väärtus	22.103	„	25 „
Pankades hoiul	119.000	„	— „
Näitusehoonete väärtus	175.000	„	— „
Inventar ja raamatukogu	2.024	„	71 „
Põllutööriistade laenujaamade inventar	112	„	05 „
Niamiljaseemneid alal	1.329	„	— „
Niamiljaseemnete ettemaks	59.875	„	— „
Sifujaama inventaar	1.500	„	— „
Kautsjonid saada	2.000	„	— „
Osatahti	350	„	— „
Wõlgasid saada	40.072	„	30 „

Kokku 444.148 mrk. 10 p.

Passiwa:

Põllutöökooli kapitaal	164.707	mrk.	60 p.
Ühistegewuse kapitaal	48	„	88 „
„Kiwiimäe“ krediitkassa wõlg	3.021	„	06 „
„Kiwiimäe“ rentniku kautsjon	1.500	„	— „
Raamatukogu kautsjonid	124	„	— „
Maksta näituse arwel	14.800	„	— „
Seltji wõlgadeta warandus	259.946	„	56 „

Kokku 444.148 mrk. 10 p.

1920. aastal on Seltji wõlgadeta warandus kaswanud 203.693 marka 66 penni.

Kassa läbikäik oli 1.591.281 marka 92 penni.

1921. aasta.

1921. aastal asus Tallinna Gesti Põllumeeste Selts suurema näituse korraldamisele, mis 10.—19. septembrini ära peeti ja seega 10 päeva wältas. Et põllutöö sõja-aastate tagajärjel raskeid haamu pödes, oli selle aasta näitusel tööstus esimesel kohal ja näitust nimetati üleriiklikuks tööstuse- ja põllutöönäituseks.

Näituselplatsi juures wõeti täieline platsi tasandamine ja uute hoonete ehitamine käsile. Näituse ettevalmistuse tööd nõudsid niiwõrd rohkesti tööpõudu, et Seltsil teiste tegewusalade jaoks enam aega üle ei jäänud. Näitus kujunes suuremaks, kui eelmised Seltsi näitused.

1920. a. näitusel oli 930 wäljapanijat, auhinde anti wälja 641 (sularahas anti auhindadeks 322.000 marka). Waatajaid käis näitusel 152.553. Esimest korda wõtsid Gesti näitusest wäljamaalased osa waatajatena kui ka wäljapanijatena. Kõikide wõrraste kui ka kodumaalaste ühine otjus oli, et nad näitusel rohkem on näinud, kui ennemalt näha lootnud.

Näituse kohta kirjutasid:

„Uusi Suomi“:

„Gesti Põllumeeste Seltsi poolt korraldub ülemaaline tööstuse- ja põllumajandusenäitus, mis 10. sept. Tallinnas pidulikult awati, äratas näitusele sõitmas soomlases teatawat põnewust. Teda huvitas näha, mil määral lahetagune wenna rahwas oma paari-aastase iseseiswuse wilja nautida wõib. On tarwis alguses kohe tõendada, et näitus kõik nõuded täitis ja Gesti nii mõnes suhtes tööstuse, karjapidamise ja põllumajanduse aladel üsna kaugele on jõudnud“.

Gesti konsul Soomes E. Westerman kirjutas:

„Kes oleks wõinud uskuda, et üksil põllumeesteselts suudab aasta jooksul korraldada ilma kapitaalita ülemaalse suurnäituse, kuhu on rohkesti tulnud wõõraid Soomest, Rootsist, Hollandist, Saksa- ja Inglismaalt. Niisuguse näituse korraldamine ainagi Soomes wõtab wähemalt 2—3 aastat aega.

Näituselt saadud muljed on kõige paremad“.

Dr. Baumgart kirjutas „Weser Zeitungis“:

„Tallinna näituse tähtsus on suurem, kui Riia näituse oma. Riias tuli ostjana ainult oma maa arvesse võtta, kuna siin ostutugewate sifemaa tarvitajate kõrwal ka Soomega ja, võib olla, Wenemaaga peab rehkendama. . . Slegi Hollandi suurkaupmehed olid oja võtmas, mis jälle jeda tõendab, et Vääne-Euroopas Tallinna Balti mere idapoolseks pealadu kohaks peetakse“.

„Der Textil-Markt des Ostens“:

„Näitus jätab üleüldiselt hea mulje. On loodud imestamisewäärt palju ja seega alus pandud Eesti ja osalt ka Ida-Euroopa ülesehitamiseks. Seda Tallinna näitust ei wõi kuidagi mõrrellda hiljuti Riias ärapeetud Läti näitusega. Kuit on nähtud jeda näitust, siis ustakse kindlasti Eesti majanduslisesse elujõusse“.

„Königsberger Hartungs Zeitung“:

„Oli imestust ärataw, mis näitusel Eesti tööstusest ja põllumajandusest kirjus mitmekesisuses wälja oli pandud. Näitus, kus esinesid üle 1300 wäljapanija, kandis peaaegu puht Eesti rahwuslikult laadi. . . See Tallinna näitus on Eesti majanduslise ülesehitamise alusmüüriks. Kaubandus ja läbitäimine õitseb Eestis. Uusi wäärtusi loow wõrkus ei rahulda mitte ainult siseturu tarwidusi, waid ka raskest majandusewõistluses olewate naabrimaade omasid“.

Niisuguseid kiitwaid otsusi näituse ja selle korralduse kohta kirjutati wäljamaa ajakirjanduses kaunis palju. Ruumipuudusel on käesolewasse aruandesse ainult lühikesed wäljawõtted nendest mahutatud.

Näituse kassa läbikäik oli 6.390.625 marka.

Eestseisuses olid 1921. a.: Dr. Jaan Masing, Peeter Komi, Johann Bloompuu, Mihkel Aitsam, Madu Johannson, Ella Masing, Hermann Törnbaum, August Lilienberg, Eduard Birkenberg, Gustaw Põhjakas, Johannes Pio ja Johannes Wers.

Surma läbi lahkus 27. juunil Seltji kauaaegne abiesimees P e e t e r K o m i, kes 20 aastat wahetpidamata Seltji eestseisuse liige oli olnud.

Peeter Komi oli üks tegewamatest jõududest Seltji eesotsas, tema elutöö jääb kustumataks Tallinna Eesti Põllumeeste Seltji ja Tallinna näituste ajalooesse.

Revisjonikomisjonis olid: Hermann Landberg, Johannes Proswelt, Friedrich Wachtmeister, Johann Resküll ja Oskar Suursööt.

1921. a. oli Seltfil 3379 liiget.

Varandusline seis 31. detsembril 1921. a.

Aktiwa:

	Mrk.	Fr.
Raha kassas	22.811	03
Raha pankades hoiul	2.035.791	96
„Kiivimäe“ talu	22.103	25
Näitusehoonete väärtus	1.185.030	—
Viikuv varandus	41.339	73
Kautsjone saada	14.000	—
Miamiljaseemneid alal	4.291	—
Djakasu arvel T. G. Majandus-ühisuses	3.221	38
Djatähed	350	—
Wäljamaa raha	74	54
Laenufid saada	45	50
	<hr/>	
Kokku	3.329.058	39

Passiwa:

	Mrk.	Fr.
Põllutöökooli kapitaal	172.942	98
ühistegevuse kapitaal	51	32
„Kiivimäe“ talu krediitkassa wõlg	2.943	97
„Kiivimäe“ rentniku kautsjon	1.500	—
Djaüh. „Estonia Filmi“ kautsj.	50.000	—
Raamatukogu kautsjonid	339	—
Näituse arvel maksta	60.840	—
Seltji wõlgadeta varandus	3.040.381	12
	<hr/>	
Kokku	3.329.058	39

Seltji wõlgadeta varanduse juurekasw oli 1921. a. 2.780.434 marka.

Kassa läbikäik oli 7.987.001 marka.

1922. aasta.

34-as Tallinna Gesti Põllumeeste Seltsi tegemise aasta.

1. XX. Tallinna Gesti põllumajandusline näitus.

Endiste aastate eeskujul asuti 1922. a. näituse korraldamisele, seda piiüdes igakülgjelt täiendada, põllumajanduslike osakonna peale suuremat rõhku pannes.

Näituse eeltöödele asuti kohe peale 1921. a. näituse likvideerimist; peakoosolek otsustas näituse toimepanemise küsimuse 27. novembril 1921. a.

Et viimastel aastatel näitusest osavõtjate kui ka väljapanekute arv sedavõrd rohkeks oli kasvanud, et näituseplats kitsaks jäi ja et kõikide eriharude ühtewiisi esile tõstmine ja süstemaatiline korraldamine ruumide puuduse all kannatas, tuli eestseisus otsusele näitust erialade järele poolitada tööstuslikeks ja põllumajanduslikeks ja näitust kahes jaos toime panna.

Palwed näituse ärapidamise lubasaamiseks anti tööstus-kaubandusministeeriumile 10. jaanuaril ja põllutööstusministeeriumile 25. jaanuaril 1922. a.

Kawatsused jellel kujul jäid läbiwiimata, sest peale seda, kui Selts näitustele reklaami oli tegema hakkanud ja oma kawatsused ajalehtedes avaldanud, teatasid kohaliste tööstuse keskasutuste esitajad Seltsile, et nemad tööstuse näituse toimepanemise enda kätte wõtawad.

Näituseplatši kohta teatas eestseisus oma esialgsed nõudmised, teine pool Seltsile mingisugust kindlat ettepanekut ei teinud.

Selle järele ilmusid ajalehtedes teated, et Tallinna Gesti Põllumeeste Selts oma näituseplatši teistele organisatsioonidele tarwitada ei tahtwat anda ja teiste ettevõtte wastu töötawat.

Sarnased etteheited kestsid kewade läbi ja eestseisus oli sunnitud neid ümberlükkama ja õiendama.

Kindlama ettepanekuga ilmusid 6. märtil eestseisuse koosolekule Wäike- ja Kesk-tööstuse Ühiste Liidu, Gesti Tarwitajateühisuste Keskühisuse ja Kaupmeeste Seltside Liidu esitajad. Lepiti kokku, et T. G. Põllumeeste Selts näituseplatši 500.000 marga tasu eest tööstus-kaubandus-

lise näituse ärapidamiseks tarvitada annab; sellejärele asuti sellekohase rendilepingu kokkuseadmisele.

Põllumajanduslike näituse ettevalmistamiseks tegi eestseisus tarvilikfa korraldusi ja püüdis iseäranis põllumeeste huvi näituse vastu tõsta, milleks põllumajanduse osakonnas väljaandmiseks suuremad rahalised auhinnad määrati: kõrgemaks auhinnaks 10.000 marka, esimeheks — 5.000, teiseks — 3.000 ja kolmandamaks auhinnaks 2.000 marka. Terwete põllumajapidamiste näitusel esitajatele, kes väljapanekute korraldamise juures suuremaid kulufid kandma pidiwad, anti auhinnamõistjale komisjonile õigus autasu määrata kuni 25.000 marka igale ühele.

Kaubandus-tööstusministeeriumi nõusolekul awati näitusel põllumajandusliste osakondade kõrwal kaubaproowide jaosfond. Esialgul oli kawatus suurema ulatuslist messet korraldada ja selleks ka väljaspool näituseplatfi ruume nõutada, kuid selleks lubajaamine wõttis niipalju aega, et pärast enam tarwilikus ulatuses ettevalmistamise töid ei jõutud teha.

Näituseplatfi suurendamiseks renditi raudteewalitsuselt 2.632-ruutmeetri suurune maatükk juure, mida tarwis oli ära tasandada ja plank ümber ehitada. Väljapanekute äramahutamiseks ehitati weel üks näitusehoone juure.

Näituse ettevalmistamise tööde ajal keelati põllutöministeeriumi poolt ära näitust „Eesti näitus Tallinnas“ tarvitamast, milleks näitust endiste aastate harjumise järele nimetama oli hakatud.

Selle peale waatamata, et 1922. aastal Tallinnas faks näitust peeti, wõib XX. Tallinna Eesti põllumajanduslistest näitusest osawõtmist elawaks nimetada.

Wäljapaned :

Wäljapanejaid oli näitusel (asutusi, töökodasid, äri-
sid, põllumehi jne.) 819. Wäljapanejatest asub 782 Eestis; wäljamaalt oli näitusele 37 wäljapanijat sõitnud, nimelt Saksamaalt — 13, Soomest — 10, Rootsist — 5, Lätimaalt — 3, Prantsusmaalt — 2, Inglise maalt — 1, Hollandist — 1, Daanist — 1 ja Poolast — 1.

Wäljapanekud :

Näitusel oli 40 jaoskonda; wäljapanekuid oli näitusel 1084; nendest oli Eesti põllutöö- ja tööstusjaadusi 880, wäljamaa — 204. Wäljamaa wäljapanekud olid järgmiste riikide tööstuse- ja põllutööjaadused: Saksa- maa 135, Soome 15, Inglismaa 14, Rootsi 8, Läti 3, Poola 2, Daani 2, Belgia 2, Prantsusmaa 2, Ameerika 1, Hollandi 1, mitmesuguseid segawäljapanekuid 19.

Wäljapanekute rohkuse, kui ka nende sijulise wäärtuse kohta kirjutasid ajalehed järgmist:

„Päewaleht“ nr. 213, 2. sept. 1922. a.:

„Wiimastel aastatel, kus rahu jälle makses, kus meie rahwal igasugusel alal on arenenud laiad edenemise wõimalused, on Tallinna Eesti põllumajandusline näitus kaswanud haruldase hooga... põllumajanduslikel alal juudab praegune näitus ka õige mitmekülgset huwi pakkuda... Põllutöömashinate ja riistade jaoskond on, nagu see põllumajanduslikule näitusele kohane, haruldaselt rikas... Sarnloomade jaoskond on haruldaselt suur... Näitus on ehk minema-aastasest suurem ja rikkalikum wäljapanekute poolest.“

„Raja“ nr. 205, 6. sept. 1922.:

„Päesolewal näitusel wäljapandud põllumajanduslike masjapidamiste wäljapanekud on huwitavamaks osaks, iseäranis, kui nende abil praeguse talupidamise arenemiseastme kohta selgusele tahame jõuda. Ei wõi ütelda, et kodumaa talupidamise kohta täieliku pildi saaksime, kuid selgesti näeme iseloomustawaid omadusi, mida suuremalt osalt üleüldiselt wõiks tunnistada.“

„Raja“ nr. 204, 5. sept. 1922.:

„Üldse olid maaparanduse jaoskonnad paremad, kui läinud aastal ja arwu poolest suuremad, kui ühelgi teisel Eesti põllutöö näitusel. Iseäralduseks nende juures oli see asjaolu, et need wäga laialt meie kodumaalt kokku olid tulnud“

„Auhinnamõistmine selles jaoskonnas sündis andmete põhjal, mis auhinnamõistja komisjoni liikmed koha peal maaparandustetöösid järelwaadates kogunud.“

„Päewaleht“ nr. 218, 7. sept. 1922.:

„Sijuliselt wõib hobuste osakonda paremini lordalainuks pdada. On nimelt rõhuwas enamuses wäljatoodud meie kodumaa laiemalt tunnustatud hobuseid: roadsterid, ardennid, jaarehobune.“

Osakonna korralduses on mõndagi edusammu endisega võrreldes märgata... On kaunis hästi läbiwiidud rühmitus töugudes: tüüpide järele, mis vaatlejale võimaldab tafasemat pilti jaada ning terwamalt üleminekut tunda ühelt tõult teisele...

Et hobuste osakond oma arenemises sammudest on jõudnud, peab wõiduks lugema, ning jääb soowida, et see wiimane ei oleks..."

Põllutöõriistade jaoskonna kohta kirjutas „Päewaleht“ nr. 214, 3. sept. 1922.:

„Oled otustanud seda jaoskonda pealiskaudseltsi waadata, ka siis kulub selleks mitu tundi ära. Et kunagi warem pole see jaoskond wäljapanekute rohke ja mitmekesijuse poolest nii silmapaistew olnud, kui tänawu. Wäljapanekute üsttasjalise kirjelduse jaoks ei jattu ruumi, sest siis peaks ülewaate kõigist neist moodsatest masinatest ja tööriistadest kirjutama, mis meie päewil põlluharimises tarwitakse.

Näituseplatsi raudteepoolne äär on täiskilutud aurupetso-garnituuridega, traktoritega, liikuwate ja lamawate jõumasinatega, heina ja wiljalõikajatega, heksli ja tuulimasinatega, triidõride ja jahumestitega. Siin on grupeeritud ka Soome ja Rootsi wabrikud, kes tänawu esiemest korda Gesti oma masinatega esinewad.“

Piimaasjanduse jaoskonna kohta kirjutas „Raja“ nr. 204, 5. sept. 1922.:

„See osakond patub käesolewal aastal wäljapanekute poolt suurepäralist ülewaadet. Seda tuleb meie noore ühistegewuse arwele panna, mis sõja ajal kiratfenud ja nüüd jälle ärkanud.“

Kõikide kirjelduste äramahutamiseks ei luba piiratud aruande ruum, ülemal on nendest ainult mõned üksikud näituse iseloomustamiseks äratoodud.

W a a t a j a d .

Waatajaid oli näitusel järgmiselt: maksuliste pääsetähedega 108.650. Maksuta käisid näitust vaatamas: kooliõpilasi 15.743, õpetajaid — 648, sõjawäelasi — 2068, tegelasi, ajakirjanikke, kutsutud wõõraid jne. — 2.424, Tallinna Gesti Põllumeeste Seltsi liikmeid — 3241; kokku maksuta waatajaid 24.124. Näituse waatajaid ühtekokku oli 132.744.

Rahwa liikumist näituse ajal iseloomustavad järgmised väljandõtted ajalehtedest:

„Päevaleht“ nr. 214, 3. sept. 1922.:

„Eilased harilikud, kui ka lijarongid olid viimase platsini täis tuubitud, isegi waguni treppidel ja puhvritel seifid näitusele sõitjad. Ei puudunud tulejaid ka Saaremaalt ja Hiiumaalt, nende seas Saaremaa põllumeeste seltsi õpereiisu seltskond...“

Näituse esimesel päeval on Soome külalisi neljal laeval jüa jõudnud...“

„Raja“ nr. 203, 4. sept. 1922.:

„Õtjata inimhulkade liikumine näituseplatji ja teiste linnasade wahel. Iseäranis elaw on see edasi-tagasi liikumine rae-koja ja näituseplatji wahelistel uulitsatel, kus ta otse Tallinna elanikkude paraadiks kujuneb. Ja niisugune liikumine päewa läbi, kuna kuu ja päikesepaisteline ilm seda aina suurendab ja ülen-dab. Näituse kassade ees looksewad lõpmatud pileti lunastajate sabad, mis kogu näituseplatji esikülje kihawats inimeste murruks muudab.“

Weel suurem tung ja murd walitseb näituseplatjil.“

M u h i n n a d.

Muhinde anti näitusel järgmiselt wälja: kõrgemaid auhinde 25, esimesi 170, teisi 185, kolmandamaid 101, kii-tusekirje 62 ja ergutusauhinde 9. Muhinnasaajate wälja-panekute arv ühtekokku 552.

Muhindadeks anti 25 fuldauraha, 145 suurt hõbe-auraha, 155 wäikest hõbeauraha, 67 pronksauraha ja 4 kimpu kirjandust. Sularahas anti auhandadeks 680.500 marka.

Wäljaõtpoolt olid näitusel wäljaandmiseks auhinde määratud järgmised asutused:

Põllutööministeerium — tunnistusi 5 fuldauraha, 16 suure hõbeauraha, 15 wäike hõbeauraha ja 1 pronks-auraha peale ning 4 kimpu kirjandust.

Rahaministeerium — tunnistusi 2 fuldauraha ja 2 hõbeauraha peale.

	Mrk.
Tööstus-kaubandusministeerium	25.000
Riinituse a.-s. „Gesti Lloyd“	30.000
Gesti Tarvitajateühjuse Keskihjus	25.000
Põllumajandusline Keskihjus „Estonia“	20.000
Tallinna Gesti Majanduseühjus	15.000
Harju Maakonna Valitsus	15.000
Gesti Seemnewilja ühjus	5.000
Illempiiskop Aleksander	2.000

Kokku 137.000

Jaan Pent'i aamivabriku poolt anti õlleankur 7.000 marga väärtuses.

Üldine mulje

näitusest oli hea, mille kohta „Raja nr. 202, 2. sept. 1922. järgmiselt tähendas:

„Esimene mulje näitusest on sõrdlemisi rahuloldav. Tallinna põllumeeste selts on näituseplatsi ilu ja mõnu eest sõrdlemisi hoolt kannud: kohati lillesid istutanud, plats liiwaga üle riputatud, platsi niijutakse sagedasti, mille tõttu ka suurt tolmu pole.“

Arvustused.

Ragu iga suurema ettevõtte juures loomulikult, nii ei puudunud XX Tallinna Gesti põllumajanduse näituse kohta arvustused, mis teda eeltoodud ajalehtede väljavõtetele vastupidisest seisukohast kirjeldasid. Nende hulgas oli osa õiglasi arvustusi ja näpunäiteid, mida terwitada tuleb, sest nende abil on kergem tähelepanekut pöörata mitmesuguste ettetulnud efektiivsammude peale, et neid edaspidistelt näitustelt kõrvaldada.

Leidus aga ka sarnaseid arvustusi, mida otstituleks tuleb pidada ja mis näitust korraldajale, Tallinna Gesti Põllumeeste Seltsile neid nähtusi ette heitsid, mille kõrvaldamine Seltsi võimega jõupiirides ei seisa.

Ühelt poolt anti näituse libedamate eeltööde ajal aja kirjanduse kaudu teada, et Tallinna Gesti Põllumeeste Seltsi poolt korraldatawast näitusest ifka suuremat asja

ei saa ja et Selts ilmaaegu üleaurust reklaami teeb. Muudugi ei jätnud sarnane näitusevastaline kihutustöö oma mõju avaldamata — nii mõnigi väljapanija, kui ka waataja, kes asjaga lähemalt tuttav ei olnud, jäi näitusele ilmunata. Pärast näitust tõendati samadest ringfondadest, et Tallinna Eesti Põllumeeste Selts ei ole suutnud suuremat ringfonda väljapanijaid kokku tõmmata.

Terwe poole aasta kestwusel ei wäsitud finnitamast, et Tallinna näitus „üleriikline“ ei ole, kuigi selts seda üleriiklikseks ei olnud nimetanudki. Osa arwustajaid leidis näitusest jällegi, et näitusele kõiki neid omadusi ei olnud, mis üleriiklisel näitusele olema peaksid.

1922. a. näituse põllumajandusliste majapidamiste ja maaparanduse väljapanekud waadati enne näitust kohade peal auhinnamõistjate komisjoni poolt järele, misjuguuste järelewaatuste põhjal ka auhinnamõistmine sündis. Mõnelt poolt püüti aga jonnakalt mitmekordselt finnitada, et ei ole mingisugust järelewaatust olnud ja auhinnamõistmine sündinud täitsa juhuslikelt.

Arwustuses tuuakse esile, et näitusele olla sellepärast effisamme ette tulnud, et näituse tehniliste korralduste, nagu kassakorralduse, kirjawahetuse, korrapidamise, walwekorralduse, korteribüroo, ehituste ja koristamisetööde juhatajate hulgas akadeemilise haridusega põlluteadlasi ei ole olnud. — Peeti tarwiliseks, et näitusele toodud hobustele, kariloomadele, sulg- ja wäikeloomadele oma „pawiljonid“ oleks pidanud ehitatud olema, kuigi teada on, et näituseplats ainult mõne aasta weel selleks otstarbeks tarwitada on ja sellepärast kohane ei ole suuremal arwul ehitusi ette wõtta. — Näitusele nõuti, et seal sarnased väljapanekud oleks pidanud olema, mida meil Eestis weel üleüldse ei ole, ehk õige wähesel arwul olemas on, näituseks meie wäikepõllupidajatest väljapanud puhastwerd, mitme põlwe kestwusel tõuraamatutesse sissekantud hobuseid; kariloomi, kelle tasuwust, niisamuti ka kelle wane mate tasuwust kontrollandmed peawad finnitama, kuna meil aga hobuste tõuseltside piirkonnad weel kaunis wäikesed on, niisamuti töötawad meil ainult mõned kontrollühisused ja needki on oma tegewust alles hiljuti alustanud. — Meie põllupidajatest nõutakse raamatupidamist sarnase

jüsteemi järele, mida isegi üksikute harjutustalude jaoks liiga keeruliseks peetakse. Mõutakse palju teoreetilisi asju, mida need, kes meie väikepõllupidamisega lähemalt tuttavad on, nii kergesti paari aasta jooksul läbi viidavaks ei pea ja mida kõike meie praeguste põllupidajate hariduslike tasapinna juures üleüldse kuigi suurel määral tegelikult elus maksmata panna ei saa.

Nii mõndagi arvustust lugedes pidi tahtmata tunnistama, et roheline laud ja roheline põld üksteisele vähe, liiga vähe tuttavad on.

Tallinna Cesti põllumajandusliste näituste kohta ütles põllutööminister oma näituse avamiskõnes järgmist: „Arvame, et need Tallinnas aastate jooksul peetud 20 näitust, mille korraldamises ka kõige raskematel aegadel Tallinna Cesti Põllumeeste Selts hiilgavaid tagajärgi on saavutanud, mitte asjata pole olnud, olles eeskujuks teistele seltsidele, kelle poolt tänawu XX põllumajanduslik näitust korraldatakse.“

N ä i t u s e w ä l j a p a n e k u t e m ü ü k

oli XX Tallinna Cesti põllumajanduslikul näitusel elavam, kui ühelgi teisel näitusel. Iseäranis rohkesti osteti ja müüdi põllutööriistu ja hobuseid. Friisi karjakasvatajate seltsi poolt korraldati näitusel Friisi tõugu sugupullide oksjon.

Traktorite võistlus-katseküünd.

Näituse ajal korraldati 5. septembril J. Bloompuu „Rahula“ talus traktorite võistlus-katseküünd.

Võistluskünnile ilmusid 10 näitusel väljapandud ja võistluskünnile ülesantud traktoritest Titan, Internatsionaal, Fordson, Parrett ja Lanz.

Künniks määratud maa oli üles haritud soo lastiste kraawidega kuiwatatud, paiguti pudedat pinnat ja sügawa mullaga ning mitmeaastase heina lamaraaga; paiguti kõvem ning õhuke mulla korra all järgnes hall liim.

Lanz'i traktoril puudus tähendatud maa künniks vastav sahk, sellepärast loobus ta kohe alguses võistlusest.

Parrett algas künni, kuid maa ei olnud tema kolmeeralisele sahale küllalt vastav. Künni tingimistest oli

ette nähtud, et kõik traktorid peavad 7 tolli sügavalt künda. Wao laius 28 tolli. Barrett kündis Ameerika saba P. D.-ga, ei saanud nõutud sügavust künni juures kätte, jättis künni mättad täiesti serwi ning jooksis sagedasti wälja maad terweks jättes, nii et künd täiesti halb wälja nägi. Nimetatud põhjustel kukkus ta ka wõistlusest wälja umbes üht Riia wakamaad ära kündes.

Samuti kukkus ka Titan wõistlusest wälja. Maa ei olnud ka tema kolmateralisele jahale wastaw. Saks ei pööranud sugugi künnimättaid ning näis, et maa oli liiga pudev ja pehme Titani rasksusele. Sellega jäid wõistlema ainult Fordson ja Internatsionaal. Künnimaa oli ka mõlemile pea ühesugune ja mõlemad kündsid kaheteraliste jahkadega.

Internatsionaal kündis kahe tunni 7 minutiga 1427 ruutsülda ehk $3\frac{1}{2}$ Tall. wakamaad ja kulutas selle peale 38 naela petrooleumi ning 1,5 naela bensiini. Töö nägi kaunis hea wälja.

Fordson kündis ligemale ühe tunni ja 20 minutiga 977 ruutsülda ehk $2\frac{2}{5}$ Tall. wakamaad. Selle peale kulutas ta 31 naela petrooleumi ja $\frac{1}{5}$ naela bensiini. Fordsoni saks, Oliver nr. 7, töötas rahuloldawalt ja künd nägi ilus wälja.

Peale wõistluskünni lõpetamist kündsid mõlemad, Fordson kui ka Internatsionaal, sellel maatilil, kus Titan töötada ei saanud. Fordson kündis algul ühesahalise adraga ja pärast kahesahalisega. Töö oli rahuloldaw ja töö kiirus hea. Internatsionaalile näis aga ka see maa natuke pehme olewat. Ta küll kündis jeda maad, kuid liikumine oli aeglasem ning pehmel kohal kippus sisse jääma.

Üleüldiselt ei olnud maa traktorite wõistluskünniks kohane, kus iga traktori tema töö headuse ja kütte äratarvitamise üle hinnata saaks.

Muhinnamõistja komisjoni poolt määrati:

1. Internatsionaalile I auhind I astmes.
2. Fordsonile I auhind II astmes.

2. Kunstwäetisainetega katsete korraldamine.

1922. a. eelarwesse oli wõetud kunstwäetisainetega katsete korraldamine, mille peaulesanne oleks olnud kodu-

maalt jaadava väetisainega „fosforiidiga“ tegelikka põllumehi lähemalt tutvustada. Sellel ajal, kui tarmis oli väetisaineid wälja saata, ei olnud aga fosforiiti kusa-gilt jaada. Hiljem oli teda wõimalik küll muretseja, kuid siis oli väetisainete mahakülimiseks aeg hiline, kuid mõnele põllumeestele anti väetisaineid katsete jaoks siiski wälja, kes aga katsete tagajärgede üle Seltstile weel aruandeid ära ei ole jaatnud, sellepärast peawad need käesolewast aruandest wälja jääma.

3. Eperis Soome ülemaalsele näitusele.

Tallinna Eesti Põllumeeste Selti eestseisus ja mõned seltsiliikmed wõtsid waatajatena osa 1922. a. juwel Tampere's ärapeatud XII Soome ülemaalsest näitusest, et sellest ka Tallinna näituste korraldamiseks näpunäiteid jaada.

Tampere'st tagasitulekul, Helsingist läbisõidul, kaunis-tati eestseisuse korraldusel Eesti wabadus sõjas surma saanud Soome sõdurite ühishaud. Tallinna Eesti Põllumeeste Selti poolt pandi hauale pärg kohase pealkirjaga.

4. „Kiwimäe“ talu.

Et olukorra muutuse tõttu „Kiwimäele“ põllutöökooli asutamine waemalt weel mõeldaw on, katsepõldude korraldamine seal Seltstile aga juuri kulusid sünnitaks, siis anti „Kiwimäe“ talu endisele rentnikule 6 aasta peale rendile 75.000-margalise aastarendiga. Seltsil on õigus rendilepingu ajal talu pärast olemat turbaraba eksploateerida. Talu müüki rendileping ei takista.

5. Raamatukogu tarvitamine

Seltsiliikmetele oli 1922. a. katkestatud, sest et kõik raamatud ära kõi'ta lastakse. Pool raamatukogust on juba kõi-detud ja lugemiseks korraldatud, kuna teine pool weel kõi't-misel on.

6. Teiste seltside põllumajandusliste näituste toetamine.

Teiste seltside poolt toimepandud põllumajanduslistel näitustel wäljaandmiseks määrati Tallinna Eesti Põllumeeste Selti poolt auhinde järgmisel arwul:

Cesti seemnewilja näitusele: 3 suurt hõbe-, 3 väikest hõbe- ja 2 pronksauraha.

Tartu Cesti põllumeestefeltile: 1 suur hõbe-, 1 väike hõbe- ja 1 pronksauraha.

Saaremaa põllumeeste keskseltile: 2 suurt hõbe-, 2 väikest hõbe- ja 3 pronksauraha ning 5 kiitusekirja.

Laura feltfile „Haridus ja kultuur“: 1 suur hõbe-, 1 väike hõbe- ja 1 pronksauraha.

Wigala põllumeestefeltile: 2 suurt hõbe-, 3 väikest hõbe-, 3 pronksauraha ja 3 kiitusekirja.

Wäike-Maarja põllumeestefeltile: 2 suurt hõbe- ja 3 väikest hõbeauraha.

Wiru-Jakobi, Wiljandi, Wõru, Torma, Wõnnu, Laiuse ja Pärnu põllumeestefeltidele igaihele 1 väike hõbeauraha, 2 pronksauraha ja 3 kiitusekirja.

Ühtekokku anti teiste feltide poolt toimepandud näitustel väljaandmiseks 11 suurt hõbeauraha, 20 väikest hõbeauraha, 24 pronksauraha ja 29 kiitusekirja; kokku 84 auhinda.

II. Seltsi tegevuse juhtimine.

1. Eestseisus.

Seltsi tegevust juhib 10-liikmeline eestseisus.

Eestseisuses olid 1922. a. järgmised isikud:

Eesimees — Dr. Jaan Masing, arst;

Abiesimees — Johann Bloompuu, põllumees.

Esimene II abi — Johannes Sio, mesinik, põllumees.

Kirjatoimetaja — Mihkel Aitsam, ajakirjanik.

Kirjatoimetaja abi — Madu Jahonnson, põllumajanduse inspektor.

Kirjatoimetaja II abi — Johannes Wers, üliõpilane.

Raasjahoidja — Johannes Reinthal, rahaasjanduse ja ühistegelane.

Raasjahoidja abi — August Lilienberg, põllumees.

Raasjahoidja II abi — Eduard Birkenberg, põllumees.

Kurjaste ja kõnede korraldaja — Gustaw Põhjakas, karjaskwatuse instruktor, asunik.

Eestseisuse koosolekuid peeti Seltsi kantseleis iga esmaspäeva õhtul, näituse eeltööde rohkuse ajal 2—3 korda nädalas.

1922. a. peeti 50 eestseisuse koosolekut; koosolekuteft võtsid osa iga kord läbistikku 7 eestseisuse liiget.

2. Peakoosolekud.

1922. a. peeti 3 Tallinna Põllumeeste Seltsi peakoosolekut:

1. 12. veebruaril „Vootuse“ saalis, üle 300 liikme osavõtmisel, aastakoosolek.

2. 16. augustil näituseplatsil. Koosolekul kõnelesid — A. Johannson „Soome põllumajanduslike näituste arenemisest ja korraldamisest“; G. Põhjakas — „Soome karjakasvatuse arenemisest“ ja M. Murten — „Soome hobusekasvatusest“. Koosolekust võtsid osa 78 feltfiliiiget.

3. 3. detsembril „Lootuse“ saalis, osavõtjaid üle 250. Kõnelesid: J. Bloompuu „Põllumehe muredest“ ja J. Martinson „Põllumajanduslike saaduste väljaveo võimalustest“.

3. Rewisjoni-komisjon.

Seltsi tegewust ja kasvat rewideerib 5-liikmeline rewisjoni-komisjon. Rewisjoni-komisjonis olid 1922. a. Esimees: Hermann Landberg, liikmed: Johannes Proswelt, Friedrich Wachtmeister, Oskar Suursööb ja Johann Keskküll.

Seltsi kassa ja tegewuse rewideerimiseks peeti aasta jooksul 10 rewisjoni-komisjoni koosolekut.

4. Seltsi esitajad teistes feltides.

Aasta jooksul oli Selts järgmistes feltides ja ühifustes liige:

1. Põhja Eesti Põllumeeste Keskselts. Üsemikud: J. Bloompuu, E. Birkenberg ja A. Johannson.

2. Tallinna Eesti Majanduseühisus. Üsemikud: M. Aitsam ja J. Reinthal.

3. „Estonia“ teatrimaja osatühisus. Üsemik: M. Aitsam.

4. Eesti Sordiparanduse ja Seemnekasvatuse Selts. Üsemik: Joh. Bloompuu.

5. Tallinna Rahwaülikooli Selts. Üsemik: Dr. J. Masing.

5. Seltsi asjaajamine

Jätkub Seltsi kantseleis, Nunne tänaval nr. 20 (näituseplatsil), kõnetraat 1—21. Sealsamas on ka Seltsi raamatukogu ja asjaajaja elukoht.

Seltsi alaliseks asjaajajaks on August Lasz.

6. Seltsi liikmed.

1922. a. algul oli Seltsil 5 auliiget, 228 põlist liiget ja 3146 lihtliiget; ühtekokku oli 3379 liiget.

Nasta peakoosolekul waliti juure 6 auliiget.

Nasta jooksul tuli juure 9 põlist- ja 664 lihtliiget; põliseks liikmeks astusid lihtliikmetest 17 liiget.

Liikmemaksu maksmata jätmise pärast langesid Seltsist välja 715 liiget; surma läbi lahkusid 7 liiget. Auliigetest lahkus surma läbi prof. Karp Tiisik.

1922. a. lõpul oli Seltsil 10 auliiget, 255 põlist liiget, 3073 lihtliiget; ühtekokku 3338 liiget.

Surma läbi lahkusid Seltsist 1922. a. eestseisusele jaadetud teadete järele: prof. Karp Tiisik, Jaan Kiiner, Helene Andresmann, Jüri Frohmann, Jakob Kottkas, Otto Niggol ja Olga Laane.

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi Sissetulekud.

1. Näituse arve.

Pääsetähtede müügist:

1.160 pil. à 250 — Mk.	290.000	
5.305 " " 50 — "	265.250	
102.185 " " 25 — "	2.554.625	3.109.875.—

Platfirahadest 983.735.—

Sinelaua rent 700.000.—

Näituse nimekirjadest:

kuulutustest	365.525	
nimekirjade müügist	174.500	540.025.—

Wäljaspoolt auhindadeks 137.000.—

Tagasimaksjetud sõidu- ja weokulud 191.730.—

Mitmesugused sissetulekud 36.798.—

5.699.163.—

ülekandeks

5.699.163.—

Märkus. Näituse puhas ülejääk on 675.111 mf. 50 p.

kasja aruanne 1922. aastal.

Wäljaminekulud.

1. Näituse arwe.

Nuhindadefis:		
Nuhinnad sularahas	680.500.—	
Nurahade walmistus	122.575.—	803.075.—
<hr/>		
Reklaami kulud:		
Kuulutused ajalehtedes	391.484.50	
Müürikuulutused	118.776.—	
Näitusekawad	45.350.—	
Muud reklaami kulud	6.200.—	561.810.50
<hr/>		
Lue näitusehoowe ehitamise arwel	425.000.—	
Kaudtee maatüki kordajeadmine	209.100.—	
Põlluwiljade hoone parandamine	121.915.—	
Teiste hoonete remonteerimine, wärwimine, näituseplatši puhast. jne.	253.104.—	
Näituse nimetirja trükkimine	423.156.—	
Büroo tegelaste palgad	265.886.—	
Kassatoimikonna palgad	101.427.—	
Saoskondade juhatajate palgad	156.900.—	
Walwekorraldus	201.460.—	
Korrapidamine	20.000.—	
Muufta	157.500.—	
Sõidu- ja wõukulud	369.461.—	
Walgustuskulud	131.172.—	
Tuletõrjujatele	50.000.—	
Postikulud ja tempelmaks	44.737.—	
Trükitööd	43.805.—	
Bürooarbeit	36.693.—	
Telefon	13.527.—	
Wõõraсте wastuwõtmine	81.354.50	
Lõpupidu	35.740.—	
Mitmesugused kulud	56.253.50	4.563.076.50
<hr/>		
ülekanded		4.563.076.50
<hr/>		

M ä r k u s. Näituse arwel on kasjast wälja maksmata: „Põl-lumeeste Kodu“ kapitaali arwele 371.975 mf., ehituste arwele 75.000 mf. ja traktorite proowikünni arwele 14.000 mf.

Ülekanne

5.699.163.—

2. Panga arve.

Mästa jookful hoiult wõetud:

Cesti Laenupangaft	1.835.874.—	
Tallinna Linnapangaft	802.960.—	
Põhja-Cesti Ühispanagaft	674.190.—	
Tallinna Krediidipangaft	70.000.—	
Harju panagaft	310.000.—	
Cesti Rahwapangaft	440.000.—	4.133.024.—

3. Näituseplatši arve.

Renti saadud:

D.-ü. „Estonia Filmiilt“	250.000.—	
Tööstus-kauband.-näituselt	500.000.—	
A. Kanastikult	15.000.—	
Wäljajüürimistest pibude puhuks	8.080.—	
Tagasiimaksetud kulud:		
Öwahi palgakadeks	19.600.—	
Mitmesugust. kuludeks	24.945.—	817.625.—

4. „Kiwimäe“ talu arve.

Renti saadud	75.000.—	75.000.—
--------------	----------	----------

5. Inwentaari arve.

Inwentaari eest saadud	300.—	300.—
------------------------	-------	-------

6. Kautsjonide arve.

Kautsjoni saadud	356.875.—	356.875.—
------------------	-----------	-----------

7. Liikmemaksjude arve.

Liikmemaksjud lihtliigetelt	154.145.—	
Liikmemaksjud põlistelt liigetelt	17.500.—	171.645.—

8. Protšentide arve.

Hoiusummade pealt % % saadud		31.889.56
	Ülekanadeks	11.285.521.56

ülesanne

4.563.076.50

2. Panga arve.

Aasta jooksul hoitule antud:		
Gesti Laenupanka	4.565.213.77	
Tallinna Linnapanka	71.910.50	
Põhja-Gesti Ühispanka	590.485.—	
Tallinna Krediitpanka	432.—	
Harju panka	6.820.—	
Scheel ja Ko. panka	218.30	
Gesti Rahwapanka	771.400.—	6.006.479.57

3. Näituseplatši arve.

Pojameeste ja õwahi palgad	95.125.—	
Rendid ja maksud	108.564.—	
Lumewedu	14.650.—	
Hoonete parandused	9.315.—	
Tulekinnitus	12.144.—	
Muustuse- ja prahiwedu	7.760.—	
Mitmesugused kulud	683.—	248.241.—

4. „Riivimäe“ talu arve.

Eluhoonete katuse tegemine	39.977.50	
Tulekinnitus	7.515.—	
Krediitkassa mõla % %	669.85	48.162.35

5. Inventaari arve.

Büroo inventaari ostetud	43.560.—	
Elektrivalgustuse tarbeid	6.050.—	
Tulekaitse abinõusid	13.000.—	
Mitmesegest inventaari	6.830.—	69.440.—

6. Kautsjonide arve.

Kautsjone tagasi maksetud	200.850.—	
Selts kautsjoniks maksnud	5.000.—	205.850.—

7. Siikmemaksude arve.

Siikmekaartide trüff	5.300.—	
Siikmemaksud teistes sellides	1.350.—	6.650.—
<hr/>		
ülesandeks		11.147.899.42

Ühekanne	11.147.899.42
----------	---------------

9. Raamatukogu arve.

Uusi raamatuid ostetud	8.472.75	
Raamatute lõitmine	12.312.50	20.785.25

10. Toetusrahade arve.

Toetusrahajid antud:		
24. weebr. pidustusteks	10.000.—	
Gesti Lauljate Liidule	10.000.—	
Tallinna tehnikumi 4 õpilasele	20.000.—	
„Põllutöölehele“	10.000.—	
Joh. Kaverile	5.000.—	
Mgr. ins. D. Kael'ile	2.000.—	57.000.—

11. 1921. a. näituse arve.

Wäljaandmata auhind	10.000.—	
Einelaua pealt ärimaksu	66.314.—	
Mitmesugused arved	10.591.—	86.905.—

12. Mitmesugused arved.

Rantselai kuludeks	46.534.—	
Kunstväetiskatsete tegemiseks	20.440.—	
Peakoosolekute kulud	8.245.—	
Mitmesugused kulud	6.083.15	
1923. a. näituse arvel	10.000.—	91.302.15

Kokku	11.403.891.82
-------	---------------

Kassa saldo 1. jaanuariks 1923. a.	2.364.25
------------------------------------	----------

ühtekokku	11.406.256.07
-----------	---------------

Aktiiva.

Varandusline seis

Raha kassas	2.364,25	
Pankades hoiul	3.909.247,53	3.911.611,78
Näitusehooned		1.123.353,—
„Pivimäe“ talu		62.080,75
Raamatukogu ja inventaar		108.885,20
Kautsjonid saada		19.000,—
Teiste ühiskuste osatähed		4.303,38
		Rokku 5.229.234,11

Seltsi mõlgadeta varandus 1922. a. jooksul kas-
vanud 1.338.691 marka 43 penni.

Geistseisuse liikmed: Dr. J. Masing.

J. Bloompuu.

J. Sio.

M. Nitsam.

A. Johannson.

J. Vers.

J. Reinthal.

A. Lilienberg.

E. Birkenberg.

G. Põhjakas.

Asjaajaja: A. Laas.

1. jaanuariks 1923. a.**Pašima.**

Põllutöötooli kapitaal	183.373.30
„Põllumeeste Kodu“ kapitaal	371.975.—
Kautsjonid maksta	202.924.—
1922. a. näituse arvel maksta	89.000.—
„Kivimäe“ talu krediidikassa mõlg	2.889.26
	<hr/>
	Roffu 850.161.56
Seltsi mõlgadeta varandus	4.379.072.55
	<hr/>
	Roffu 5.229.234.11
	<hr/>

Revisjoni-komisjoni liikmed: **S. Landberg.**
J. Proswelt.
J. Wachtmeister.
J. Resküll.

**Tallinna Gesti Põllumeeste Seltsi au- ja
põliste liikmete nimekiri.**

A. Auliikmed.

1. Aitsam, Mikkel.	15. Dubas, Mart.
2. Pio, Johannes.	16. Einer, August.
3. Landberg, Hermann.	17. Einer, Helmi.
4. Masing, Jaan Dr.	18. Eiskop, Anna.
5. Ploompuu, Johann.	19. Eiskop, Julius.
6. Proswelt, Johannes.	20. Erg, Peeter.
7. Reim, Tõnu.	21. Espar, Juhan.
8. Reinthal, Johannes.	22. Franz, Juhan.
9. Truusmann, Jüri.	23. Freimuth, Johannes.
10. Wachtmeister, Friedrich.	24. Freimuth, Amalie.
	25. Gorbatschem, Aleksei.

B. Põlised liikmed.

1. Aitsam, Ann.	26. Grünwald, Gustaw.
2. Ulas, Eduard.	27. Gutmann, Johannes.
3. Allik, Hans.	28. Gutmann, Elisabeth.
4. Alter, August.	29. Habicht, Joosep.
5. Alter, Leontine.	30. Habicht, Marianne.
6. Andermann, Johannes.	31. Habicht, Heinrich.
7. Andermann, Emilie.	32. Habicht, Olga.
8. Anderson, August.	33. Hansen, Johann.
9. Arnower, Jaan.	34. Hanson, Karl.
10. Berendsen, Robert.	35. Hanstein, Willem.
11. Birkhan, Heinrich.	36. Hanstein, Abela.
12. Blatt, Alfred.	37. Heinrichson, Hans.
13. Dehn, Aleksander.	38. Heinrichson, Maria.
14. Dehn, Mary.	39. Herodes, Oskar.
	40. Hint, Dawid.
	41. Pio, August.

42. Gio, Amalie.	82. Klaaser, Anna.
43. Hünerjon, Jaan.	83. Komi, Karl.
44. Hubel, Eduard.	84. Komi, Agnes.
45. Jaanwaldt, Mihkel.	85. Korjus, Aksel.
46. Jaanwaldt, Julie.	86. Korjus, Margot.
47. Janjon, Aleksander.	87. Kramann, Johannes.
48. Janjon, Hilda.	88. Kramann, Lydia.
49. Janisthal, August.	89. Kraut, Richard.
50. Jakobson, S.	90. Kraut, Hilda.
51. Jbrus, Jaan.	91. Kriff, Eduard.
52. Jbrus, Ewdokj.	92. Kriff, Wanda.
53. Jerman, Mart.	93. Kristall, August.
54. Jlbak, Jaan.	94. Kruberg, Rudolf.
55. Jlbak, Elsa.	95. Kruuse, Karl.
56. Jlok, Aleksander.	96. Krüger, Mats.
57. Johannjon, Adau.	97. Krüger, Luise.
58. Jürgenfeld, O.	98. Kuit, Hans.
59. Jürmann, August.	99. Kull, Aleksander.
60. Kabal, Martin.	100. Kurenit, Mihkel.
61. Kaim, Dawid.	101. Kurg, Jaan.
62. Kallas, Jaan.	102. Kuuseall, Johan.
63. Kalm, Johan.	103. Laane, Johannes.
64. Kamal, Johannes.	104. Landmann, Gustav.
65. Kamal, Elwine.	105. Lang, Karl.
66. Kangur, Henn.	106. Lang, Anna.
67. Kangur, Maria.	107. Lask, August.
68. Kant, Jüri.	108. Lask, Juuli.
69. Kant, Elise.	109. Lausjen, Karl.
70. Kasekamp, Hermann.	110. Lausjen, Alma.
71. Kasik, Arnold.	111. Leenbusch, Johannes.
72. Kastor, Wilhelmine.	112. Lehtmets, Konstantin.
73. Kennberg, Oskar.	113. Lehtmets, Pauline.
74. Kesker, Willem.	114. Lelley, Willem.
75. Kesker, Amalie.	115. Lelley, Emilie.
76. Kert, Jüri.	116. Lepp, Konstantin.
77. Kess, Frieda.	117. Libreich, Johannes.
78. Kitting, Julius.	118. Lilienberg, August.
79. Kirsch, Jaan.	119. Lilienberg, Anna.
80. Kirsch, Amalie.	120. Lilienkampf, Jaak.
81. Klaaser, Otto.	121. Luff, Herbert.

122. Lung, Mihkel.	162. Bihlafas, Gustaw.
123. Luuk, Kustaw.	163. Bihlit, August.
124. Luuk, Mline.	164. Bihlit, Johann.
125. Luut, Peeter.	165. Piperall, Mihkel.
126. Mahlström, Ewald.	166. Blinkmann, Hans.
127. Marmor, Rudolf.	167. Bloompuu, Jakob.
128. Marmor, Miina.	168. Bolberg, Jüri.
129. Masing, Ella.	169. Bolberg, Leena.
130. Masing, Rudolf.	170. Boomann, Jakob.
131. Masing, Rosalie.	171. Post, Jüri.
132. Meister, Gustaw.	172. Breitoff, Hans.
133. Meister, Elfriede.	173. Proses, Waszili.
134. Metsjapa, Johannes.	174. Pärtfel, Jakob.
135. Miller, Alfred.	175. Päärt, August.
136. Miller, Jüri.	176. Pöhjakas, Gustaw.
137. Mikita, Elisabet.	177. Püümann, Jüri.
138. Musjo, Kustaw.	178. Regastif, Bernhard.
139. Mällo, Salme.	179. Regastif, Olga.
140. Nabel, Johannes.	180. Regastif, Tõnu.
141. Nabel, Erna.	181. Reinson, Eugen.
142. Nieberg, August.	182. Reintal, Joh.
143. Nieberg, Aleksandra.	183. Reimann, Aleksander.
144. Nogur, Hans.	184. Reisberg, Aleksander.
145. Nurmberg, Julius.	185. Reisberg, Elise.
146. Rüchtern, Alfons.	186. Reisfeldt, Emil.
147. Dit, Aleksander.	187. Renter, Julius.
148. Dja, Benedikt.	188. Riiner, Leontine.
149. Dts, Hindrek.	189. Rikko, Peeter.
150. Dtsmann, Kristjan.	190. Rikko, Johannes.
151. Dtsmann, Pauline.	191. Rikko, Toomas.
152. Paas, Juhan.	192. Rooba, Otto.
153. Paas, Elwine.	193. Roosenwald, Teodor.
154. Pallas, A.	194. Roosenwald, Eduard.
155. Palsner, Juhan.	195. Rosenbaum, Joh.
156. Papp, Willem.	196. Rumberg, Juhan.
157. Papp, Kristine.	197. Rumberg, Emilie.
158. Pent, Jaan.	198. Ruji, Jaak.
159. Pent, Anna.	199. Saar, Aleksander.
160. Pefur, Mart.	200. Saar, Olga.
161. Pefur, Ksenja.	201. Saarson, Konst.

202. Saarson, Olga.
 203. Saat, Hans.
 204. Sermann, Eduard.
 205. Siig, Hans.
 206. Siig, Marie.
 207. Simson, Süri.
 208. Solo, Artur.
 209. Soonik, Johann.
 210. Sorgus, Peeter.
 211. Süllust, Joh.
 212. Schiffer, Mikkel.
 213. Schmidtal, Joh.
 214. Tamm, Aleksander.
 215. Tamm, Kati.
 216. Tamm, August.
 217. Teder, Rudolf.
 218. Teinmann, Willem.
 219. Teinman, Elisabet.
 220. Terik, Johan.
 221. Ternel, Hans.
 222. Ternel, Anna.
 223. Tomberg, Viktor.
 224. Tomson, August.
 225. Toming, Aleksander.
 226. Traks, Konrad.
 227. Treumund, Ernst.
 228. Tuberg, Anton.
 229. Tuberg, Elsa.
 230. Turmas, Albert.
 231. Uibo, Hans.
 232. Uibo, Johan.
 233. Uibopuu, Friedrich.
 234. Uibopuu, Karl Oskar.
 235. Uibopuu, Karl.
 236. Ulm, August.
 237. Ulm, Leena.
 238. Üngur, Jaan.
 239. Üksküll, Heinrich.
 240. Wanau, Hans.
 241. Wachtmeister, Amalie.
 242. Weedam, Jaan.
 243. Weinberg, Jaan.
 244. Weinberg, Helene.
 245. Weisberg, Aleksander.
 246. Weisberg, Roman.
 247. Wenter, Jaan.
 248. Westertinen, Emil.
 249. Westenberg, Arnold.
 250. Wilde, Aleksander.
 251. Willandi, Oskar.
 252. Wittismann, Jakob.
 253. Wöntso, Gustaw.
 254. Wöntso, Luise.
 255. Zimmermann, Joh.